TA’LIM JARAYONIDA VATANPARVARLIK TARBIYASINING DOLZARB MASALALARI

Lutfullayev A.
O‘zbekiston Milliy pedagogika universiteti
“Musiqiy ta’lim” kafedrasi mudiri, professor

Annotatsiya. Mazkur maqolada ta'lim jarayonida vatanparvarlik tarbiyasining dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Vatanparvarlik tarbiyasi yosh avlodni milliy g'urur va vatanga muhabbat ruhida tarbiyalashda asosiy omil hisoblanadi. Maqolada vatanparvarlik tarbiyasining ta'lim tizimidagi o'rni, uning metodik asoslari, zamonaviy yondashuvlar hamda uni amalga oshirishda duch kelinayotgan muammolar va ularning yechimlari yoritiladi.

Kalit so‘zlar: Vatanparvarlik tarbiyasi, ta'lim jarayoni, milliy qadriyatlar, pedagogik yondashuvlar, yoshlar tarbiyasi, tarixiy meros, innovatsion metodlar.

Аннотация. В данной статье анализируются актуальные вопросы патриотического воспитания в образовательном процессе. Патриотическое воспитание является основным фактором воспитаниямолодого поколенияв духе национальной гордости и любви к Родине. В статье описывается роль патриотического воспитания в системе образования, его методические основы, современные подходы, атакжепроблемы, возникающие при его реализации и пути их решения.

Ключевые слова: патриотическое воспитание, образовательный процесс, национальные ценности, педагогические подходы, воспитание молодежи, историческое наследие, инновационные методы.

Abstract. This article analyzes the current issues of patriotic education in the educational process. Patriotic education is a key factor in educating the younger generation in the spirit of national pride and love for the homeland. The article discusses the role of patriotic education in the educational system, its methodological foundations, modern approaches, as well as the problems encountered in its implementation and their solutions. In the course of the research, proposals were developed for the development of patriotic education based on national values, historical heritage and pedagogical experience.

Keywords: patriotic education, educational process, national val-

ues, pedagogical approaches, youth education, historical heritage, innovative methods.

Vatanparvarlik tarbiyasi har bir jamiyatning barkamol avlodni tarbiyalashdagi muhim vazifalaridan biridir. Bu tarbiya yoshlarda vatanparvarlik hislarini shakllantirish, milliy o'zlikni anglash, tarixiy merosga hurmat bilan qarash, ona yurti va xalqiga sadoqatli bo'lish kabi fazilatlarni rivojlantirishga qaratilgan. Hozirgi davrda globallashuv jarayonlari ta'sirida yoshlar tarbiyasida milliy qadriyatlarni saqlab qolish va ularga zamonaviy yondashuvlar asosida ta'lim berish muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Ta'lim tizimida vatanparvarlik tarbiyasining o'rni beqiyos bo'lib, bu nafaqat dars jarayonida, balki sinfdan tashqari faoliyatlarda, madaniy va tarbiyaviy tadbirlarda ham o'z ifodasini topishi lozim. Ushbu maqolada vatanparvarlik tarbiyasining dolzarb masalalari, uni amalga oshirishda uchrayotgan muammolar hamda ta'lim jarayonida samaradorlikni oshirish yo'llari ko'rib chiqiladi. Shu bilan birga, yosh avlodda milliy g'urur va fuqarolik mas'uliyatini shakllantirishda pedagogik yondashuvlarning samarali usullari tahlil qilinadi.

Mazkur mavzuning dolzarbligi vatanparvarlik tarbiyasi nafaqat yoshlar ongiga ijobiy ta'sir ko'rsatishi, balki jamiyatning kelajakdagi ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy rivojlanishiga ham ta'sir ko'rsatishida namoyon bo'ladi. Shu boisdan, ushbu masalani chuqur o'rganish va ta'lim tizimiga samarali joriy etish zaruriyatini ta'kidlab o'tish lozim.

Vatanparvarlik tarbiyasi masalalari bo'yicha mavjud ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish ushbu sohaning nazariy asoslari va amaliy ahamiyatini chuqur o'rganishga yordam beradi. Vatanparvarlik tarbiyasini shakllantirishda milliy va xalqaro pedagogik tajribalarni o'rganish muhimdir. Tadqiqotlarda vatanparvarlik tushunchasining mazmun-mohiyati, uning pedagogik yondashuvlari, tarbiya jarayonida qo'llaniladigan metodlar, shuningdek, yosh avlodda milliy g'urur va vatanga sadoqat tuyg'usini rivojlantirish yo'llari keng yoritilgan.

O'zbekistonlik olimlar, xususan, Y.X. To'xtayev va O.R. Qosimovlarning tadqiqotlarida vatanparvarlik tarbiyasi milliy qadriyatlarniyosh avlod ongiga singdirish orqali amalga oshirilishi ta'kidlanadi. Ular o‘z asarlarida tarixiy tajribaga tayanib, vatanparvarlik tarbiyasining mohiyatini ochib beradilar. Ayniqsa, o'zbek xalqining boy madaniy merosi va qadriyatlari asosida yoshlarni tarbiyalash muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadilar.

Zamonaviy pedagogik adabiyotlarda vatanparvarlik tarbiyasini amalga oshirishda interfaol metodlar va raqamli texnologiyalardan

foydalanish yo'nalishlari yoritilgan. Masalan, rus pedagogi A.Zimnyaya yoshlarni fuqarolik va vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda loyihaviy ta'lim usulini samarali vosita sifatida tavsiya qiladi. U pedagogik jarayonda jamoaviy faoliyat va ijtimoiy loyihalarni tashkil qilish orqali yoshlarda vatanparvarlik hislarini shakllantirishni taklif etadi.

Shuningdek, Xorazm olimlarining ishlari vatanparvarlik tarbiyasining tarixiy ildizlariga asoslanadi. Ular qadimgi davrlardan to bugungi kungacha bo'lgan tarixiy jarayonlarni tahlil qilish orqali milliy g'urur va vatanparvarlikning shakllanishida o'zbek xalqining madaniy qadriyatlari qanday rol o'ynaganini ochib beradilar.

Xalqaro adabiyotlarda, jumladan, G'arb olimlari – J.Dewey va P.Freirenning ishlari – vatanparvarlik tarbiyasini yoshlarni ijtimoiy mas'uliyatga o'rgatish vositasi sifatida yoritadi. Ular o'z tadqiqotlarida demokratik qadriyatlar va ijtimoiy birdamlik orqali fuqarolik fazilatlarini shakllantirishga alohida urg'u beradilar.

Adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, vatanparvarlik tarbiyasini samarali tashkil etish uchun milliy va xalqaro pedagogik tajribalarni integratsiya qilish, milliy qadriyatlarga asoslangan holda zamonaviy metodlarni qo'llash zarur. Shu bilan birga, ta'lim jarayonida yosh avlodni milliy o'zlikni anglash va vatanga muhabbat ruhida tarbiyalash uchun uzluksiz tadqiqotlar olib borish muhimdir.

Vatanparvarlik tarbiyasi nafaqat ta'lim tizimining bir bo'lagi, balki jamiyatning ma'naviy-ahloqiy negizini mustahkamlovchi muhim jarayon sifatida e'tirof etiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshirish uchun ta'lim jarayonida bir nechta dolzarb muammolarga e'tibor qaratish lozim.

Vatanparvarlik tarbiyasini amalga oshirishda ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish, milliy qadriyatlarni tiklash va ular asosida ta'lim mazmunini boyitish zarur. Bunda o'qituvchilar, otaonalar va jamiyatning boshqa qatlamlari o'rtasida uzviy hamkorlik o'rnatish muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuvlar ta'lim jarayonining samaradorligini oshiradi va yosh avlodni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashda yangi bosqichga olib chiqadi.

Vatanparvarlik tarbiyasi jamiyatning ma'naviy-ahloqiy rivojlanishida muhim o'rin tutadi. Ta'lim jarayonida ushbu tarbiyani samarali tashkil etish nafaqat yosh avlodni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalash, balki ularning ijtimoiy mas'uliyat va fuqarolik pozitsiyasini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Maqolada ta'kidlanganidek, vatanparvarlik tarbiyasini amalga oshirishda milliy qadriyatlar, tarixiy meros va zamonaviy pedagogik

yondashuvlar uyg'unligini ta'minlash zarur. Ta'lim jarayonida interfaol metodlar, raqamli texnologiyalar va jamoaviy faoliyat usullaridan foydalanish yoshlarning vatanparvarlik hislarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, o'qituvchilar malakasini oshirish, ta'lim mazmuniga milliy g'oyalarni singdirish, madaniy-tarbiyaviy tadbirlarni muntazam o'tkazish kabi choratadbirlar vatanparvarlik tarbiyasining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Mamatov A. Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning pedagogik asoslari. – T.: Yangi asr avlodi, 2019.
2. To'xtayev Y.X. Milliy g'oya va vatanparvarlik tarbiyasi: nazariya va amaliyot. – T.: Fan, 2020.
3. Qosimov O.R. O'zbek xalqining madaniy merosi va milliy qadriyatlari asosida tarbiya. – T.: O'zbekiston milliy ensiklopediyasi, 2018.